УКРАЇНОЗНАВЧА, УКРАЇНОМОВНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНО-КУЛЬТУРНОГО БУДІВНИЦТВА

Георгій ФІЛІПЧУК
доктор педагогічних наук,
академік Академії педагогічних наук України

Анотація. *У статті висвітлюються актуальні проблеми державно-культурного будівництва в контексті мовної політики в Україні. Обґрунтовується значущість для соціально-політичного й інтелектуально-духовного розвитку країни підвищення суспільного статусу української мови.*

Ключові слова: *національне відродження, українська мова, культура, громадянська освіта, суспільна свідомість, державна політика, українознавство.*

На двадцятому році сучасної української державності залишається відкритою й актуальною тема національно-культурного будівництва. Не вдалося розв'язати стратегічне першочергове завдання, зокрема створити ідеологію єдиної української нації, фундаментом якої, як зазначалося в рекомендаціях парламентських слухань «Стратегія гуманітарної політики сучасної України», повинні бути ідеї національного характеру, формування національної свідомості, захист цінностей, закріплених у Конституції України, консолідація суспільства. Нові соціально-економічні умови життя, а інколи й політика держави не сприяли інтелектуально-духовному розвитку української нації. У політичному, інформаційному, культурно-освітньому просторі часто домінують протилежні підходи, оцінки щодо українського поступу. Стосується це мовних, церковних, історичних, освітніх, етнокультурних, медійних, демографічних проблем тощо.

Можна погоджуватися, що нинішня гуманітарна політика повинна враховувати багато новітніх чинників внутрішнього й зовнішнього життя, регіональні особливості, етнонаціональний фактор, історично-культурну, соціально-економічну, політичну специфіку. Але при цьому дуже важливо, щоб нація була здатною зберігати свою ідентичність, народність, окремішність і неповторність. Конституція України зобов'язує державу сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури [*1*]. Це й повинно стати методологією діяльності всіх гілок влади, оскільки саме держава володіє найбільшим потенціалом, впливовими механізмами для розвитку і прогресу гуманітарної сфери. Історичний досвід, зокрема нашої країни, показує наскільки ефективною може бути політика національно-культурного будівництва, коли провідники нації мають достатньо політичної волі. Згадаймо, скільки великих справ для українського відродження

було зроблено під час національно-визвольних змагань, зокрема у 1918 р.?!

Ці складні часи української історії показали нам приклади видатних ідей, дій, які творили державність. Лише за сім із половиною місяців (29 квітня – 14 грудня 1918 р.) у царині освіти й культури вдалося здійснити справжні українські реформи. Розпочато організацію курсів українознавства, збільшено зарплату вчителям українознавчих дисциплін, виділено значні кошти на утримання українських шкіл та гімназій. Відомий історик Д. Дорошенко, аналізуючи гетьманський період української державності, писав, що за цей час було відкрито більше 150 українських гімназій, які очолили знані українські культурні діячі. Особливу увагу приділяли талановитій українській молоді. Промовистим є той факт, що в липні 1918 р. Рада Міністрів заснувала 350 стипендій для обдарованих учнів. Найсуттєвішим завданням у справі консолідації суспільства, національної ідентифікації було впровадження в усі сфери життя української мови. Її введено у школах і гімназіях із російською, польською, єврейською мовами. Державні чиновники повинні були знати й послуговуватися українською мовою. Надважливою проблемою для українського розвитку залишалася вища освіта і наука. Для цього було створено Комісію на чолі з В. Вернадським, Д. Багалієм, М. Сумцовим. Уже в жовтні 1918 р. відкрився Український державний університет у Києві, прийнято рішення про відкриття ще чотирьох державних університетів – у Харкові, Кам'янці-Подільському, Одесі, Катеринославі. При цьому наголошувалося, що «викладовою мовою є українська мова». А в діючих університетах Києва, Одеси, Харкова відкривалися українознавчі кафедри української мови, літератури, історії, права. Подібні українські навчальні структури були створені в Ніжині, Полтаві, Катеринославі.

«У середніх, професійних, комерційних та інших школах, а також в учительських семінаріях призначалася посада вчителя української мови та літератури, а також вчителя географії та історії України». Молода українська держава особливо турбувалася про підвищення соціального статусу українського педагога. Так, «штатним вчителям української мови та літератури, які мали не менше 12 годин на тиждень та понадштатним вчителям географії та історії України, які мали не менше шести годин того чи іншого предмету, надавалися всі права, якими користувалися вчителі штатні чи понадштатні того чи іншого типу школи, щодо оплати праці, пенсії та правового становища» [*2*].

Чи не найбільш значущою подією в освітньо-культурному будівництві стало відкриття 14 листопада 1918 р. Української академії наук. За словами міністра освіти М. Василенка, вона покликана мати велике національне значення, «бо ще й досі є багато людей, які скептично і з насмішкою відносяться до українського руху та відродження, не мають віри в життєві сили народу українського, не вважають можливим розвиток української мови і науки».

У віданні Академії були: Національна бібліотека, обсерваторія, хімічна лабораторія, Фізичний інститут, Зоологічний музей, Ботанічний сад, Геологічний музей, друкарня і літографія. Характерно, що її членами могли бути українські вчені Галичини, Буковини, Закарпаття. Із заснуванням УАН на одне з перших місць було поставлено дослідження історії України, а в парі з цим українознавство [*3*].

У цей період були також засновані: Державний український архів, Український історичний музей, Національна галерея мистецтв, Національна бібліотека, Державний драматичний театр, Українська державна капела під керівництвом Олександра Кошиця, Симфонічний оркестр, а також Державний народний театр і Молодий театр. Ставилися численні, ще ніколи не бачені п'єси, зокрема Г. Ібсена, Г. Гауптмана і навіть В. Шекспіра. Сформовано також Відділ охорони пам'яток старовини, засновано Кобзарську школу. Набрала сили відкрита наприкінці 1917 р. Українська академія мистецтв, на чолі якої стояв відомий художник Г. Нарбут, діяли курси для підготовки керівників історичних екскурсій. Розвинулася видавнича справа, особливо шкільних підручників. За кілька місяців «було видано 1 620 000 книжок для народних шкіл і 345 000 для середніх» [*4*].

Українські видавництва об'єдналися в «Український видавничий союз», куди ввійшли й такі фінансові організації, як «Укрбанк», «Дніпросоюз», Центральний кооперативний комітет. Важливо, що кожний міністерський орган видавав власний український часопис, журнал. Україна вкрилась мережею книгарень, а на залізничних вокзалах зникла російська преса, уступивши місце українській. Особливим законом скасовувалося мито на ввезення українських видань із-за кордону. Такі факти засвідчують, що в найскладніші часи української державності виключним пріоритетом національної політики залишалися українська освіта, культура, наука, мистецтво, бо без цього не можна творити державу, дух і силу нації. Це був не лише період великих надій і розчарувань, перемог і поразок, але й, на жаль, торжество жорстокого уроку, коли найкращих провідників нації так і не змогла об'єднати українська ідея, а взаємне поборювання лише сприяло колонізації українства. Цей короткий екскурс в історію дає можливість зробити для сучасників – політиків, просвітителів, науковців, педагогів, бізнесменів – два висновки: по-перше, якщо влада на всіх рівнях виступає від імені України, то її національно-культурна політика повинна опиратися на українознавчі цінності. Якщо цього не відбувається, то народ має вчасно збагнути, що українська влада знаходиться в неукраїнських руках. Бо, як зазначав В. Липинський, «найбільшим українським руїнником є найбільший український реакціонер, для якого минувшина чужа, досвіду історичного, традиції та національної індивідуальности в ньому немає, бо він безбатченко, маріонетка, що періодично вискакують на нашій землі і відігравши свою роль в чужих спритних руках, счезають з історичної сцени, ні зіставивши по собі «ні науки, ні звітів» своїм нащадкам» [*5*]; по-друге, успіх у створенні найсприятливіших соціально-економічних умов для свого народу, відродженні української культури, побудові сучасної національної освіти, реальному конституційному закріпленні статусу української мови в усіх суспільних сферах залежатиме від здатності українців, насамперед від політичної еліти, забезпечити загальнонаціональну єдність. Без єдності українства доля «даруватиме лише владу для власного інтересу, а не в інтересах України». З болем про ситуацію, яка склалася в період Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, говорив ідеолог української державності В. Липинський: «Маючи землю, за яку власне б'ються між собою зовнішні сили, ми маємо і замість свідомої зорганізованої нації національно неусвідомлених, політично збаламучених ріжними демагогами, взаємно себе ненавидячи і ненавидячи усяку владу сорок міліонів,

розбитих зверху на сотні ворогуючих «партій» [*6*]. Сказане є дуже актуальним і для нашого часу, коли на двадцятому році новітньої незалежності продовжує домінувати розпорошеність українських національно-демократичних і державницьких сил. А це унеможливлює створення більш досконалих державних і національних форм громадського життя, відродження зруйнованої духовності, поневіченої історичної пам'яті, повернення до рідного дому рідної української мови, витолоченої колоніальними режимами й манкуртами. Тому єдність має нарешті стати кореневою системою для подальшого поступу української справи. Адже ті масштабні політичні, інформаційні кампанії, які ведуться прямо й опосередковано проти української історії, мови, церкви, національної культури, поява нових «валуєвських» законів про мови є ознакою послаблення українського фактору. Спекулюючи на положеннях Конституції України, Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, ідеях громадянського суспільства, уже тривалий час продовжується на рівні міських, обласних рад, Верховної Ради, вищих органів влади наступ на приниження статусу української мови, нав'язування ідеї другої державної мови. Ситуація набула характеру загрози національній безпеці держави, створює конфронтацію в суспільстві, роз'єднує націю. Стаття 10 Конституції України, рішення Конституційного Суду від 14 грудня 1999 р. не стали пересторогою для ініціаторів такої політики.

Принагідно слід зазначити, що ідеологи й організатори нинішньої мовної кампанії повністю ігнорують і принципи Хартії, у преамбулі до якої записано, що «охорона і розвиток регіональних мов або мов меншин не повинні зашкоджувати офіційним мовам і необхідності вивчати їх», а в ст. 5 наголошується, що Хартія не передбачає «будь-яке право займатися будь-якою діяльністю або здійснювати будь-які дії, що суперечать цілям Статуту ООН, включаючи принцип суверенітету і територіальної цілісності держав» [*7*].

Очевидно, саме на суверенітет держави, на споконвічне право українського народу оберігати й розвивати рідну мову як культурно-національну силу, яка є стабілізуючою і консолідуючою основою сучасної української нації, зазіхають, без перебільшення, противники державницької незалежності.

Зрозуміло, що носії цієї бездуховної, антиприродної політики усвідомлюють: народ можна нищити фізично, безперервно експлуатувати його соціально й економічно, а він виживе, проте знищити його можна лише тоді, коли він втрачає рідну мову, віру, традицію. Ця агресія, зокрема щодо української мови, триває вже кілька століть. Щоб об'єктивно усвідомити всю проблемність нинішньої мовної ситуації і політики, слід усвідомити, наскільки глибоко сягнули корені денаціоналізації у сфері освіти в недалекому історичному періоді. Відомий український дослідник освітньої справи С. Сірополко згадує, що «становище народного вчителя, який виявляв українське почуття, було нестерпним, або «Рада» (київський часопис), або вчительська посада. Так заявляли інспектори шкіл на Полтавщині. Багатьом запропоновували навіть розривати шлюб, якщо одна із сторін була проукраїнськи налаштована. Про заведення якого будь предмету з українознавства в середніх державних школах не могло бути й мови. Директор миргородської гімназії повісив таблицю з написом: «Въ стънах гимназіи строго воспрещается воспитанникамъ говорить на малорусскомъ нарѢчіи». А на чолі міністерства освіти стояли запеклі реакціонери, як Шварц, Кассо та інші, які тримали відповідних осіб на посадах кураторів шкільних округ» [*8*].

Усе це лише підтверджує закономірність, що держава зобов'язана проводити протекціоністські заходи щодо зміцнення статусу державної мови, яка є передусім найголовнішим чинником національної ідентифікації та консолідації суспільного життя. З повагою ставлячись до всіх національностей, які проживають в Україні, підтримуючи їхні національно-культурні права, слід визнати, що найбільш мовнообезкровленими на своїй землі стали українці. За висловом В. Вернадського, здійснювалася вміла й цілеспрямована політика «розумового поневолення». Тому українська мова потребує сьогодні особливої уваги й підтримки держави, кожного громадянина незалежно від національної приналежності. І для цього є всі правові, моральні, соціально-психологічні передумови. Не забуваймо, що в Україні, попри всі історичні, соціально-економічні складнощі, створено найбільш оптимальну в Європі мовно-культурну модель, зокрема для російськомовного населення. Збережено й розвинуто реалізацію прав кожного етносу з його потребами навчатися рідною мовою, знати свою історію, оберігати традицію віри, розвивати культуру.

Право інших народів на свій національний розвиток українці завжди цінували, оскільки самі постійно прагнули до національної свободи. М. Драгоманов у праці «Що таке українофільство?» пише, що ще за часів Хмельницького козаки визначали сутність міжнаціональних, зокрема українсько-польських, відносин словами: «Маєте ви собі Польщу, а нам наша Україна останеться» [*9*].

Очевидно, що й за нинішніх умов формувати позитивну атмосферу міжнаціональних взаємин потрібно на основі взаємоповаги, взаємодопомоги й паритетності між націями та державами.

Україна, яка демонструє високий рівень гуманності й демократизму у сфері освітньої мовної політики, воліла б бачити подібні підходи й у країнах, де проживає значна частина українців. На парламентських слуханнях у Верховній Раді України стосовно гуманітарної політики наводилися приклади, що засвідчують наявність суттєвих дисбалансів між україномовною і російськомовною освітою. У 2009 р. Україна витратила 3 мільярди 195 мільйонів з бюджетів усіх рівнів на утримання російськомовних навчальних закладів, діяли 983 дошкільні установи з російською мовою виховання, 1 199 загальноосвітніх закладів із російською мовою навчання. Натомість у Російській Федерації ці показники дорівнюють нулю. Загалом в Україні російською мовою навчається 779 423 учні загальноосвітніх навчальних закладів, 1 292 518 учнів вивчають російську як навчальний предмет, а 165 544 учні – факультативно. В Україні навчаються російською мовою 59 656 студентів вузів I–II рівнів акредитації та 395 180 студентів – III–IV рівнів. У Росії жоден студент не навчається українською мовою. В Україні в минулому році за рахунок державного бюджету надруковано більше 1,5 мільйона підручників російською мовою. У Росії не надруковано жодного. Разом із тим стаття 12 Конституції акцентує, що «Україна дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави» [*10*].

Але щоб діяти таким чином, необхідно в самій Україні значно підвищити увагу, насамперед із боку держави, до проблем української мови, культури,

інформації. Будь-яке звуження сфери вжитку української мови в суспільному житті України несприятливо впливатиме й на мовну політику стосовно українців з боку держав, де проживають наші співвітчизники. У глобальному світі саме мова, а також значною мірою церква та наші досягнення ставатимуть головними чинниками консолідації українства навколо України.

А чи усвідомлюємо ми всю значущість у духовному, моральному, політичному, громадянському аспектах передусім мови, рідного слова для розвитку і прогресу людини, держави, суспільства? Очевидно, що ні.

Характерно, що до цієї болючої теми зверталися в різні часи найвидатніші просвітителі, філософи, педагоги, показуючи всю важливість, складність і глибину мовного організму для духовного життя народу. Більше століття тому Б. Грінченко з метою неупередженого ставлення до проблеми української мови наводить приклади із західноєвропейської суспільно-педагогічної думки, зокрема А. Дістерверга, Г. Бургвардта, А. Ріхтера, М. Бреаля. Адже пізнання і любов до Вітчизни, її особливостей, історії, важливості рідної мови й наріччя були пріоритетними в німецьких, французьких педагогічних теоріях.

«Мова – творчий орган мислення», – учив В. Гумбольдт, думку якого розвинув видатний українець О. Потебня, який підкреслював перетворюючу силу мови. Звідси стає зрозумілим: якщо мова не розвивається, то не може розвиватися і народна думка, а творчі сили народу помирають [*11*].

Мова кожного народу створена самим народом. В її основі закладено глибокий філософський розум, поетичне почуття, прагнення до прекрасного, надзвичайне ставлення до природи, строга логіка, ідеї і духовні пориви. Саме вона дає силу великому поету й глибокомудрому філософу, вченому й педагогу, художнику й музиканту.

Мова, яку подарував нам народ, писав К.Ушинський, може показати нам, як незрівнянно нижче стоїть будь-яка особистість, якою б вона освіченою не була, перед великим народним організмом.

У мові одухотворяється весь народ і вся його вітчизна; у ній перевтілюється творчою силою народного духу в думку, в картину і звук небо вітчизни, її повітря, фізичні явища, клімат, її поля, гори й долини, її ліси й річки, її бурі і грози – увесь цей глибокий, повний думки й почуття голос рідної природи, який говорить так голосно про любов людини до її інколи суворої вітчизни [*12*].

Справді, у глибинах мови народу відображується вся його сутність: історія, традиція, філософія, етика й мораль, природа і його духовне життя. Вона здатна передавати з покоління в покоління всі його матеріальні, духовні, інтелектуальні досягнення, віру й світоглядні вартості. Недарма прогресивна педагогічна думка надзвичайно цінувала значущість рідного слова як найбільшого багатства для всіх народів. Адже допоки живе мова, живе і народ. Бо немає більш нестерпного насильства, зазначав К. Ушинський, як те, яке жадає відібрати від народу спадщину, створену багаточисельними поколіннями. Віднімiть у народу все – і він зможе все повернути; але відберіть мову – і він ніколи вже не створить її; нову вітчизну може створити народ, але мову – ніколи: вимерла мова на устах народу – вимер і народ [*13*].

Тому в сучасній Україні державну мову слід розглядати не просто як засіб передачі інформації, прояв етнічної самобутності, вона має надто важливе значення для духовного й суспільно-політичного розвитку, є стабілізуючою і консолідуючою основою. М. Грушевський саму українську ідею сприймав не інакше як єдність політичну й мовну. Проте українське середовище характеризується своїми особливостями, оскільки впродовж тривалого історичного часу через бездержавність України засобом міжнаціонального спілкування була не українська, а мови того чи іншого поневолювача (російська, польська, угорська, німецька, румунська). Державницький стан України потребує якісно нової моделі мовної політики, яка уможливить побудову толерантного, демократичного суспільства.

Підходи щодо недопустимості проведення в цій сфері державницької лінії, оскільки кожний громадянин, зважаючи на свободу вибору, недоторканність приватного життя, може самостійно визначити своє ставлення до мови, є необґрунтованими й матимуть негативні наслідки.

Свобода духовного життя потребує як свободи слова, так і захисту розвитку рідної мови. І логічно, що в цьому українці покладаються саме на державу. Через ставлення до мови виявляється ставлення народу до родовідної духовної культури, до свого минулого й майбутнього. Політика і право держави та потенціал генофонду її носіїв – дві головні складові, які найбільше впливають на сферу функціонування мови. Причому це стосується як титульної нації, так і національних меншин. Питання мови завжди набуває політичної ваги, що цілком закономірно, оскільки воно завжди підпорядковувалося ідеї відновлення і зміцнення української державності. Досвід слов'янських народів – польського, чеського, словацького, сербського, хорватського, болгарського, українського – свідчив, що народи, які зберегли свою історичну пам'ять і мову, здатні відновлювати й розвивати свою державність. Національне відродження починається саме з цих двох чинників, визначальних для суспільного життя. Величезною помилкою частини українського політикуму є намагання, по суті, антагоністично розглядати роль української мови (як державної!) у суспільному житті країни. Адже її роль – формування національно-мовної свідомості, об'єднання і консолідація нації в суспільно-політичному, науково-культурному, історично-духовному житті. І громадянська освіта повинна орієнтуватися на такі головні критерії, коли ставлення до державної мови є свідченням культурної, політичної і громадянської зрілості людини. Етнополітика мусить позбутися усталеної традиції, за якою і для національних меншин пропонується вже відома з минулих часів модель, коли пріоритетом є російська і рідна мови, а українська, у кращому разі, відсувається на третій, а ще більше – на четвертий (після іноземної) план. Свого часу Ю. Шевельов писав: «…на Україні була небезпека, що двомовність переросте в неукраїнську одномовність» [*14*]. На жаль, таке явище зберігає свою актуальність і є небажаним з огляду на політичну, етнополітичну, соціальну, духовну спрямованість суспільства.

Зазначені вище позиції аж ніяк не означають необхідності на державному і просвітницькому рівнях боротися проти інших мов, утверджуючи українську. Це не відповідає ні українським законам, ні моралі, ні нормам громадянського суспільства. Інші мови, особливо російська, зважаючи на історичне минуле, значно впливатимуть на соціокультурне середовище українського суспільства, адже інформація, бібліотеки, освітній простір, джерельна база архівів, різноманітні сфери життя

мають досить вагому російськомовну основу.

Ніхто із серйозних політиків, державних і культурних діячів, української інтелігенції, зростаючого громадянського суспільства не посягає на демократичні свободи, яких домігся український народ, закріпивши їх конституційно, проголошуючи, що кожен має право на свободу світогляду. Але одночасно кожен громадянин повинен усвідомлювати, що духовна культура народу, сам народ живе доти, доки жива національна мова, доки від покоління до покоління вона оберігається і передається як скарб, як неодмінна умова національного, а в разі з українською мовою – і державного життя. Варто зрозуміти, що будь-яке обмеження вжитку української мови (національної і державної) знекровлюватиме духовні та інтелектуальні сили народу. Для українців вона завжди була джерелом об'єднувальної ідеї і патріотичних почуттів. Згадаймо, що в найскладніші часи національно-визвольних змагань українців за свободу С. Єфремов, один із головних ідеологів українознавства, наголошував, що рідна мова для українців – це єдиний скарб державної ваги, пам'ятка минулого і надія на прийдешні часи [*15*].

Очевидний факт, що всі державотворчі процеси нерозривно пов'язані з утвердженням української мови. Рух за державу й мову – вічний символ прагнень українства. Тому парадигма сучасної соціальної й освітньої політики обов'язково має враховувати головну світоглядну цінність – розбудову української мови. І що вищим буде суспільний статус нашої мови, національної культури, то вищим буде рівень громадянської свідомості, суспільно-державної культури, інтелектуально-духовного розвитку. Це буде й методологією поведінки насамперед тих, хто знаходиться біля витоків громадянської освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. Офіційне видання. – К.: Парламентське видавництво, 2001. – С. 6.

2. Осауленко Л.М., Засєкін В.Д. Гетьман України Павло Скоропадський. 29 квітня 1918 року – 14 грудня 1918 року: Художньо-публіцистичне видання. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2003. – С. 260.

3. Семчишин М. Тисяча років української культури. – 2-е вид. – К.: АТ «Друга рука» МП «Фенікс», 1993. – С. 413.

4. Там само. – С. 414.

5. Липинський В. Лист до братів-хліборобів. – Твори. – Київ – Філадельфія, 1995. – Т.6. – С. 68.

6. Там само. – С. 67.

7. Європейська хартія регіональних мов або мов національних меншин. Страсбург, 5 листопада 1992: Офіц. переклад з англ. – К.: ВР України. – С. 2–4.

8. Сірополко С. Історія освіти на Україні. – Львів, 1937. – Взаїмна поміч українського вчительства. – С. 140–141.

9. Драгоманов М. Что такое украинофильство? – Вибране. – К.: Либідь, 1991.

10. Конституція України. Офіційне видання. – К.: Парламентське видавництво, 2001. – С. 7.

11. Грінченко Б. На безпросвътном пути. Объ украинской школъ. – Кіевъ: Тип. Н.Гиричъ, 1906. – С. 78–79.

12. Ушинский К. Родное слово: Избр. пед. произв. – М.: АПН РСФСР, Учпедгиз, 1985. – С. 20.

13. Там само. – С. 206.

14. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус. – К.: Сучасність, 1987. – С. 266.

15. Єфремов С. Історія українського письменства. – 3-є вид., доп. – К.: Вік, 1917. – С. 2.

Георгий Филипчук

Украинознавческая, украиноязычная политика в системе государственно-культурного строительства

Аннотация. *В статье освещаются актуальные проблемы государственно-культурного строительства в контексте языковой политики в Украине. Обосновывается значимость для социально-политического и интеллектуально-духовного развития страны повышения общественного статуса украинского языка.*

Ключевые слова: *национальное возрождение, украинский язык, культура, гражданское образование, общественное сознание, государственная политика, украинознавство.*

Georgiy Filipchuk

Policy of Ukrainoznavstvo and of Ukrainian language in system of state and culture building

Annotation. *Actual problems of state and culture building in the context of language policy in Ukraine are highlighted in the article. Significance for social, political, intellectual and spiritual development of the country increase of Ukrainian language social status is proved.*

Key words: *national rebirth, Ukrainian language, culture, social education, social consciousness, state policy, Ukrainoznavstvo.*